



Kufiyə Əli-Heydər Heydərova

UOT: 338.43; JEL: R 20

Aqrar sahədə innovasiya siyasətinin xüsusiyyətləri

Xülasə

Məqalə aqrar sahədə innovasiya siyasətinə həsr olunmuşdur. Innovasiya siyasətinin mahiyyəti, bu siyasətin həyata keçirilməsinə təsir mexanizmləri, aqrar sahənin maliyyələşdirilməsində müasir mənbələr, ölkəmizdə həmin mənbələrdən istifadə imkanları araşdırılmış, aqrar sektorun inkişafına mane olan səbəblər göstərilmişdir. Aqrar sektorun inkişafı və dirçəlməsi məqsədilə bu sahəyə dövlət qayğısı göstərilmiş, bir sıra dövlət proqramlarının icrası sadalanmışdır. Aqrar sahənin maliyyələşdirilməsinin müasir mexanizmi, cari vəziyyət təhlil edilmiş, həyata keçirilən və keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlər, kənd təsərrüfatında innovasiya fəaliyyətinin genişləndirilməsi üçün zəruri amillər diqqətə çatdırılmışdır.

Açar sözlər: innovasiya siyasəti, aqrolizinq, innovativ metodlar, maliyyələşmə mənbələri, aqrokredit

Giriş

Respublikada aqrar sahədə innovasiya siyasətinin həyata keçirilməsinin tərkib elementi kimi “Elektron kənd təsərrüfatı” sisteminin yaradılması, əkin sahələrinin becərilməsində istifadə olunan təkmil texnologiyalar kimi yeni suvarma üsullarının tətbiqi, aqroərzaq təchizatı sistemi kimi aqroparkların yaradılması, pambıqçılıq, tütünçülük və baramaçılıq sahələrinin inkişafı istiqamətində görülən tədbirlər hesabına “müqaviləyə əsaslanan kənd təsərrüfatı istehsalı” sisteminin tətbiqinin genişləndirilməsi, intensiv ferma modeli əsasında iri heyvandarlıq komplekslərinin yaradılmasının təşviqi, “Aqrolizinq” ASC-nin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri çərçivəsində “Lizinq əməliyyatlarının avtomatlaşdırılması sistemi” hazırlanaraq istifadəyə verilməsi tədbirləri həyata keçirilmişdir. İstehsalın intensivləşdirilməsi məqsədilə kənd təsərrüfatı torpaqlarının konsolidasiyası, məhsul istehsalının dəyər zəncirinin yaradılması, ənənəvi kənd təsərrüfatı istehsalı modelinin “şəhər tələbatına yönəlik kənd təsərrüfatı” (“urban demand – oriented agriculture”) yanaşması ilə əvəzlənməsi, şəhər yerlərində hidroponik və digər innovativ texnologiyalardan istifadə olunmaqla “torpaqsız sahələrdə” kənd təsərrüfatı məhsullarının yetişdirilməsi, idarəetmə sistemlərinin avtomatlaşdırılması sahəsində beynəlxalq təcrübə öyrənilməkdədir.

Aqrar sahənin maliyyələşdirilməsinin innovativ metodları

Aqrar sektorda həyata keçirilən innovasiya siyasəti - elmi texniki istiqamətlərin düzgün seçilməsi, zəruri iqtisadi şəraitin, o cümlədən kənd təsərrüfatına maliyyə dəstəyinin mövcud olması ilə şərtlənir. Aqrar sahənin spesifikliyi onunla şərtlənir ki, burada bəzən səmərəsini uzun illərdən sonra göstərən təcrübə tədqiqatları da maliyyələşdirmək zərurəti yaranır. Yəni elmi tədqiqatlara ayrılan vəsaitlər bəzən uzun müddət sonrakı iqtisadi inkişaf üçün zəruri olan elmi innovativ yenilikləri stimullaşdırır. Ümumiyyətlə dünya təcrübəsində aqrar sahədə innovasiya prosesinin təşkili formasında istifadə olunan maliyyələşdirmə mənbələri və onların ölkəmizlə uyğunluğuna diqqət yetirək.



- Özünümaliyyələşdirmə - fermerlərdə vəsaitin əsasən maddi formalarda olduğunu və gəlirin də uzun müddətdən sonra əldə ediləcəyini nəzərə alsaq özünümaliyyələşdirmə imkanlarının məhdud olduğunu söyləmək olar.
- Bazar kapitalı mexanizmləri vasitəsilə birbaşa maliyyələşdirmə - səhmlərin satışı vasitəsilə maliyyə vəsaitlərinin əldə edilməsi aqrar sektor üçün demək olar ki, istifadə olunmayan maliyyə mənbəyinə aid edilir.
- Bank kreditləşməsi – kredit təşkilatlarının öz vəsaitləri hesabına verdiyi kreditlər fermerlər üçün o qədər də əlverişli sayıla bilməz, belə ki, faizlər yüksək, müddət isə azdır.
- Büdcə maliyyələşdirilməsi – dövlət vəsaiti hesabına müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsilə verilən vəsaitləri, subsidiyaları, aqrolizinq xidmətlərini, dotasiyaları və s. dövlətin aqrar sektora birbaşa qayğısının nəticəsi kimi qəbul etmək olar.
- Təsərrüfat subyektlərinin qarşılıqlı maliyyələşməsi – təşkilatlar bir-birinə möhlətli ödəmə şərtləri ilə mal verirlər ki, bu zaman hesablaşmalar bank sistemindən asılı olaraq həyata keçirilir. Nəzərə alsaq ki, ölkəmizin regionlarında banklar yalnız mərkəzlərdə ən yaxşı halda bir filialla təmsil olunurlar, onda bu maliyyələşmə növünün ölkəmiz üçün nə dərəcədə xarakterik olduğunu söyləmək çətin olmaz.

Kənd təsərrüfatının davamlı inkişafının ölkənin strateji maraqlarının qorunması baxımından mühüm əhəmiyyətə malik olması, eyni zamanda digər sahələrə nisbətə daha riskli və təbii amillərdən daha çox asılı olması aqrar sahənin innovativ inkişafının təmin edilməsi və maliyyələşməsinə dövlətin prioritet hədəfinə çevirir. Xüsusilə dövlət maliyyələşmə və innovasiya sferasında prioritetləri strateji planlaşdırmanın, dövlət sifarişinin predmeti olan mal və xidmətlərin siyahısı, innovasiya sferasında özünü təşkil etmə mexanizminin yaradılması, innovasiya layihələrində iştirakı üçün böyük kapital qoyuluşuna görə həvəsləndirmə, innovasiya proseslərinin ekspertizası, təhlili təşkil edir. Respublikamıza gəlincə, ölkəmiz daha çox sosialyönlü siyasət yürüdür, aqrar sektorun maliyyələşdirilməsi də əsasən büdcə hesabına və özünümaliyyələşdirmə hesabına həyata keçirilir. Aqrar sektorun inkişafı və dirçəlməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən Hökumət qarşısında prioritet məsələ kimi qoyulmuş və bir sıra dövlət proqramları qəbul edilmişdir. Regionlarda mövcud olan əmək ehtiyatlarından, təbii və iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə etmək, aqrar sektorun inkişafını təmin etmək, islahatları dərinləşdirmək, əhalinin məşğulluğunu artırmaq, yoxsulluğun səviyyəsini azaltmaq, infrastrukturunu yeniləşdirmək, əlverişli investisiya şəraiti, müasir tipli müəssisələr, yeni iş yerləri yaratmaq istiqamətində sistemli tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 11 fevral tarixli Fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)” təsdiq edilmişdir. 2004-2008-ci illəri əhatə edən birinci dövlət proqramı çərçivəsində dövlət bölgələrdə çoxsaylı infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsinə - yeni yolların, elektrik stansiyalarının, kommunikasiyaların tikintisinə və digər layihələrə 6,8 milyard manat həcmində investisiya yatırmışdır. Regionların inkişafına dair birinci Dövlət Proqramının həyata keçirilməsinin ardınca ikinci “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı” təsdiqlənmiş, vəzifələr uğurla yerinə yetirilmişdir. İkinci dövlət proqramı çərçivəsində dövlət tərəfindən bölgələrə yatırılan investisiyaların həcmi ildən-ilə daha da artırılmışdır. Bu proqramın həyata keçirilməsinin dörd ili ərzində (2009-2012) regionların inkişafına cəmi 14,5 milyard manat dövlət investisiyası yönəldilmiş, 2013-cü il üçün isə regionlar üçün ölkə üzrə əsaslı vəsait qoyuluşunun 77 faizi və ya 5,3 milyard manat vəsait ayrılmışdır. Ötən 10 il ərzində bu məqsədlə ümumilikdə 27 milyard manata yaxın vəsait ayrılmışdır.



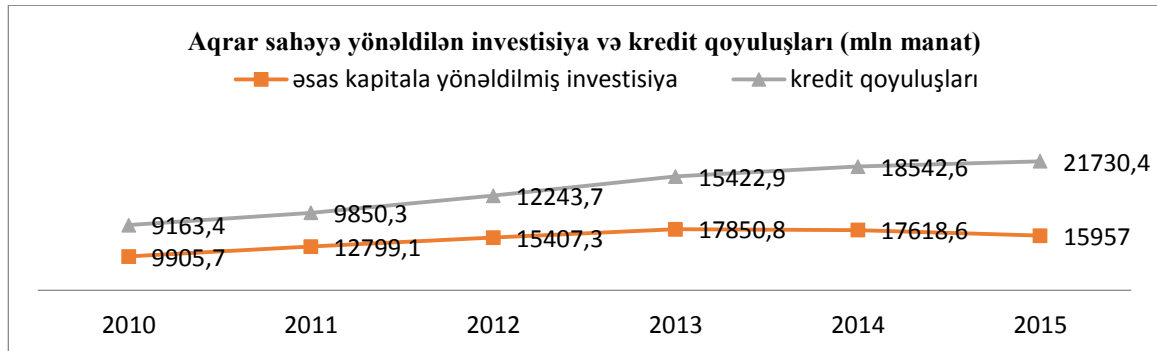
Ölkə başçısı təəfindən aqrar sahədə üzümçülüyn və şərabçılığın inkişafına dair dövlət proqramı hazırlanmış (2012-2020), pambıqçılığın, tütünçülüyn, ipəkçiliyin, fındıqçılığın istehsalının stimullaşdırılması məqsədilə bir sıra sərəncamlar imzalanmışdır eyni zamanda, bəzi Dövlət Proqramları çərçivəsində tingçiliyin inkişafı üçün yeni fond yaradılmış, aqrolizinq fəaliyyətə başlamış, dövlət tərəfindən yanacaq, motor yağları və əkin üçün subsidiyalar ayrılması üçün sərəncamlar imzalanmışdır. İstehsalçıların yerli şəraitə uyğun, tezyetışən və ortatezyetışən, məhsuldar və yüksək lif keyfiyyət göstəricilərinə malik pambıq sortlarının toxumlarına olan tələbatlarının ödənilməsi məqsədilə Türkiyə və Almaniyadan lifsiz pambıq toxumu alınmış, fermerlərə paylanılmışdır. Həmçinin ipəkçiliyin və fındıqçılığın inkişafına dövlət dəstəyinin 2016-cı ildə Çin Xalq Respublikasından 1,5 milyon ədəd tut tingləri tədarük edilmiş, bölgü əsasında əvəzi ödənilmədən 37 baramaçılıq rayonlarına paylanılmış və bu rayonların ərazilərində 150 hektara yaxın sahədə yeni intensiv tipli tut (çəkil) bağlarının salınması təmin edilmişdir. Həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində 2016-cı ildə 2007-ci ildən bəri ilk dəfə olaraq ölkədə 70,7 ton yaş barama məhsulu istehsal edilmişdir. Tütünçülüyn inkişafına dövlət dəstəyini gücləndirilməsi, sahənin rəqabət qabiliyyətini yüksəltməsi və tütün istehsalı ilə məşğul olan əhəlinin sosial rifahını yaxşılaşdırılması məqsədilə ölkə başçısının 5 oktyabr 2016-cı il tarixli Sərəncamına əsasən emal müəssisələrinə satılmış quru tütünün hər 1 kiloqramına, yaş tütünün isə hər 10 kiloqramına tütün istehsalçılarına 0,05 manat məbləğində subsidiya verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Aqrar sahənin maliyyələşdirilmə səviyyəsi

Kənd təsərrüfatında torpaq sahəsinin həcmnin və ölçüsünün məhdudluğu çərçivəsində əhəlinin yüksək keyfiyyətli kənd təsərrüfatı məhsullarına tələbatının maksimum ödənilməsi innovasiya siyasətinin bu sahəyə tətbiqini zəruriləşdirir. Son on ilin tədqiqi nəticəsində dövlətin kənd təsərrüfatı sektoruna kifayət qədər qayğı göstərməsini söyləmək olar. Belə ki, 2007-ci ildən etibarən mineral gübrələrin satışı zamanı fermerlərə 70%, hər hektar üçün 80 manat güzəşt tətbiq edilir, 2008-ci ildən etibarən damazlıq heyvanların 3 il müddətinə 50% güzəştə lizinq yolu ilə satışı həyata keçirilməyə başlamışdır. 2005-ci ildən fəaliyyət göstərməyə başlayan “Aqrolizinq” ASC texnikanın, texnoloji avadlıqların lizinqini, pestisid və mineral gübrələrin, ting, damazlıq heyvan, toxum və s. güzəştli satışını həyata keçirir, aqrotekniki xidmət və təchizat xidmətləri göstərir. Kənd təsərrüfatı texnikalarının yüksək qiymətə malik olması kənd təsərrüfatı istehsalçıları tərəfindən onların birbaşa alınmasını çətinləşdirdiyindən “Aqrolizinq” ASC vasitəsilə son on ildə 23500 ədəddən artıq kənd təsərrüfatı texnikası lizinq yolu ilə satılmışdır, 2010-2014-cü illər ərzində 11158 texnikaya 221,1 mln manat vəsait sərf olunmuşdur. 2014-cü ildən etibarən isə, kənd təsərrüfatı texnikasının 40% güzəştə satışını həyata keçirilməsi başlanmışdır. 2008-2014-cü illər ərzində SKMF-in hesabına 17250 kənd təsərrüfatı layihəsinə 729045,9 min manat vəsait sərf olunmuşdur. 2015-ci il may ayının 1-dən etibarən fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən “Aqrolizinq” ASC lizinqə götürülən və lizinq yolu ilə satın alınan suvarma sistemləri dəstinə və avadanlığına dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına 40 faiz güzəştin tətbiqinə başlamışdır. Ümumilikdə, kənd təsərrüfatına ayrılan investisiya və kredit qoyuluşlarının artım dinamikasını aşağıdakı qrafikdən də aydın görə bilərik.

Azərbaycan Respublikasında 2015-ci ilin “Kənd təsərrüfatı ili” elan edilməsi ilə bu sektorda icra olunmalı tədbirlər planı işlənilib hazırlanmış və həyata keçirilmişdir. İlk növbədə innovativ üsullarla inkişafa imkan yaradan kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarına əkin sahəsinin becərilməsində istifadə etdikləri yanacaq və motor yağlarına görə yardımlar verilmiş, “Aqrolizinq” ASC və digər hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən mineral gübrələrin güzəştə satılmasına görə verilən subsidiyanın təkrar (aralıq) əkinlər aparan fiziki və hüquqi şəxslərə də ödənilməsi mexanizmi yaradılmışdır. Kənd təsərrüfatının intensiv metodlarla

inkişafının təmin edilməsi məqsədi ilə “tərəyə səpin” və bir təsərrüfat ilində eyni sahədən ikinci məhsulun alınması üçün “sıfır və minimal becərmə” üsulu ilə təkrar əkinlərin aparılması texnologiyalarının tətbiqi və geniş ərazilərdə yayılması ilə bağlı bölgələrdə fermerlərin iştirakı ilə seminar-müşavirələr keçirilmiş, texnikaların aqrotekniki və iqtisadi baxımdan üstünlükləri mütəxəssislər tərəfindən izah olunmuşdur.



Mənbə: Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi (www.stat.gov.az)

Müvafiq tədbirlər planı çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan ayrılmış 4,3 mln. manat vəsait hesabına süni mayalandırma yolu ilə alınmış hər baş buzova görə 100 manat verilməsi, əkin sahəsinin və çoxillik əkmələrin becərilməsində istifadə olunan yanacaq və motor yağlarına, buğda və çəltik səpininə görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına yardımların göstərilməsi, həmçinin mineral gübrələrin güzəştə satılması mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, ətlik südlük istiqamətli müasir ailə fermer təsərrüfatlarının yaradılması layihələri icra edilmişdir. Müasir ailə fermer təsərrüfatları layihəsi çərçivəsində Ağcabədi, Bərdə, İmişli zonasında seçilmiş fermerlərin maliyyəyə çıxışı imkanlarının asanlaşdırılması məqsədilə ailə-fermer təsərrüfatları üçün güzəştli şərtlərlə illik 7% olmaqla girovsuz kredit xətti açılmış, 69 ailəyə 1337,1 min manat vəsait köçürülmüşdür. 2015-ci il ərzində istehsal edilib satılmış toxum və tinglərə görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına 277 istehsalçıya 5318980,5 manat məbləğində vəsait ayrılmışdır.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Kənd Təsərrüfatı Layihələri və Kreditlərinin İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Xidmətinin vəsaiti hesabına 2015-ci ildə Gəncə şəhəri, Ağstafa, Masallı, Bərdə, Şabran və Lənkəran rayonlarında emal sahəsində fəaliyyət göstərən 7 sahibkara 845 min manat məbləğində güzəştli kreditlər verilmişdir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaiti hesabına 2015-ci ildə regionlarda kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı ilə bağlı 9 sahibkarlıq subyektinin investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 12291 min manat, o cümlədən kiçik həcmli 4 emal müəssisəsinə 101 min manat güzəştli kredit, müasir texnologiyalara əsaslanan 7 quşçuluq təsərrüfatına 12 milyon manat, 5 cins heyvandarlıq kompleksinə 15 milyon manat, 5 iri taxılçılıq təsərrüfatına 22,3 milyon manat, 13 istixana kompleksinə 46,7 milyon manat, 5 bağçılıq təsərrüfatına 11,4 milyon manat və 1 üzümçülük təsərrüfatına 0,3 milyon manat, 2 ət emalı müəssisəsinə 4,7 milyon manat güzəştli kredit ayrılmışdır. Həyata keçirilən sosial xarakterli siyasət nəticəsində istər fərdi təsərrüfatlar, istərsə də kənd təsərrüfatları müəssisələrində motivasiya artmış, əkin sahələri və məhsuldarlıqda müvafiq olaraq müsbət istiqamətli dəyişiklik baş vermişdir. Bütən bu inkişaf meyillərini aşağıdakı cədvəldən daha aydın görmək mümkündür.



Kənd təsərrüfatında əsas makroiqtisadi göstəricilər

İllər	2008		2010		2012		2014	
	K/t müəssisələri	Fərdi təsərrüfatlar	K/t müəssisələri	Fərdi təsərrüfatlar	K/t müəssisələri	Fərdi təsərrüfatlar	K/t müəssisələri	Fərdi təsərrüfatlar
Müəssisələr	2258	2613	2043	2618	1774	2451	1701	1624
Əkin yeri (ha)	63141	17025	98400	33764	95007	35584	100316	24032
Ümumi məhsulun dəyəri (min manat)	160464	21372	187694	24887	263180	29588	359315	24755

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi (www.stat.gov.az)

Cədvəlin təhlili göstərir ki, say etibarilə kənd təsərrüfatı müəssisələri və təsərrüfatları 6 il ərzində təxminən 32% azalmış (müvafiq olaraq 4,3%; 9,4% və 21,3% olmaqla), əkin yerlərinin həcminə görə 2008-2010-cu illər ərzində 64,9% artsa da, 2010-2012-ci illər ərzində 1,2%, 2012-2014-cü illər ərzində 4,8% azalma baş vermiş, 2008-2014-cü illəri müqayisə etdikdə isə 55,1% artım olmuşdur. Lakin say etibarilə kənd təsərrüfatı müəssisələri və təsərrüfatların azalmasına baxmayaraq, ümumi məhsulun dəyəri 2008-2010-cu illər ərzində 16,9%, 2010-2012-ci illər ərzində 37,7%, 2012-2014-cü illər ərzində 31,2% artmış, ümumilikdə 2008-2014-cü illər ərzində 2 dəfədən çox, təxminən 111,2% yüksəlmişdir.

Kənd təsərrüfatının maliyyələşdirməsi sahəsində innovativ metodların tətbiqi danılmazdır, belə ki, Azərbaycan Prezidenti, Cənab İlham Əliyev bu yaxınlarda aqrar sahə ilə bağlı daha üç mühüm sərəncam imzalamışdır. 30 iyun 2016-cı il tarixli “Heyvandarlığın maddi texniki təchizatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər” haqqında Sərəncama əsasən Mərkəzi və regional süni mayalanma mərkəzlərinin rekonstruksiyası və müasir avadanlıqlarla təchizi üçün Prezidentin ehtiyat fondundan 8,4 milyon manat, 1 iyul 2016-cı il tarixli “Əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər” haqqında Sərəncama əsasən 37 şəhər və rayonun 134 yaşayış məntəqəsinin suvarma təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə 10 milyon manat, 4 iyul 2016-cı il tarixli “Toxumçuluğun inkişaf etdirilməsi ilə bağlı tədbirlər” haqqında Sərəncama əsasən toxumluq məhsulların istehsalının artırması, emalının yaxşılaşdırılması məqsədilə 12 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Aqrar sahədə elektron məlumat bazası sistemi yaradılmış, MDB ölkələri arasında ilk dəfə aqrar siyasətin nəticələrinin fermer təsərrüfatları səviyyəsində təhlili, istehsalçıların fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, aqrar siyasətin təkmilləşdirilməsi ehtiyaclarının sistemli şəkildə müəyyənəndirilməsi məqsədilə Azərbaycanda Avropa Birliyi təcrübəsinə uyğun Fermer Təsərrüfatları Məlumatlarının Monitorinqi Sistemi qurulmuşdur. Bununla yanaşı respublikada rəqabətqabiliyyətli kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalına şərait yaradılması üçün aqrar sahənin innovativ siyasətində növbəti addım kimi çay plantasiyalarının genişləndirilməsinin stimullaşdırılması, bitki yağlarında istifadə olunan xammalın (günəbaxan, qarğıdalı, zeytun) istehsalının qiymətləndirilməsi, şəkər çuğunduru və şəkər qənnadı istehsalının artırılması, arıçılıq və balıqçılıq istehsalının artırılması, tütün məmulatı, pambıq, barama, yun, gön-dəri xammal məhsullarının emalı sənayesinin daha əlverişli regionlarda inkişaf etdirilməsi, gübrə istehsalında yerli istehsalın təşviqi, damazlıq quşçuluğun inkişafı, texnika parkının, innovativ və kiçik həcmli texnika təminatının yaradılması, nar, fındıq, pomidor məhsulları üzrə dəyər zəncirinin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin aqrar rəqabətqabiliyyətliliyin artırılması və ixrac potensialını artırmaq məqsədilə beynəlxalq bazara Bakı, Ələt, Rusiya bazarına Quba-Xaçmaz, Avropa bazarlarına Gəncə - Qazax, İran bazarına Lənkəran müasir aqroparklarının yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Bu məqsədlə artıq Aqroparklarda müasir



istehsal, emal və infrastruktur müəssisələrinin yaradılması məqsədilə dövlət tərəfindən 27 milyon manatadək güzəştli kreditlər ayrılmışdır. Eyni zamanda iqlim dəyişmələrinin kənd təsərrüfatına təsirlərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə “İqlim əsaslı ağıllı kənd təsərrüfatı” layihəsi hazırlanmaqdadır.

Nəticə

Aqrar sahənin bütün bölmələrində davamlı iqtisadi artıma keçid elm və texnikanın nailiyyətlərindən istifadəni, yüksək texnologiyaların tətbiqini, elmi-texniki sahənin bütün subyektlərinin fəaliyyətinin aktivləşməsini stimullaşdırmadan mümkün deyildir. Ölkədə aparılan son tədqiqatlar nəticəsində bu sahədə innovativ siyasətin həyata keçirilməsində növbəti məsələlərin həlli diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır: kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının keyfiyyətinə və təhlükəsizliyinə nəzarət edən dövlət orqanları arasında koordinasiyanın qurulması və mövcud problemlərin aradan qaldırılması institusional islahatların həyata keçirilməsi; kreditləşmə siyasətinin yenidən işlənməsi, bu ipoteka (girov qismində daşınar əmlak yaxud məhsul çıxış edə bilər) kreditlərinin tətbiqinin mümkünlüyü; əlavə maliyyələşmə mənbələrinin araşdırılması, özəl daxili və xarici investisiyanın təşviqi; güclü ixrac potensialına malik kiçik və ortahəcmli emal müəssisələri şəbəkəsinin yaradılması ilə bağlı müvafiq stimullaşdırma tədbirlərinin hazırlanması və reallaşdırılması; kənd təsərrüfatı məhsullarının satışına yardım məqsədilə “müqaviləyə əsaslanan kənd təsərrüfatı istehsalı” sisteminin genişləndirilməsi; ölkədə torpaq sahələrinin və heyvanların identifikasiyası sistemi təkmilləşdirilməsi və torpaq sahələrinin mülkiyyətinə dair sənədlərdə olan məlumatlarla naturada olan məlumatlar arasında fərqlərin mövcudluğunun aradan qaldırılması ilə bağlı hər hansı normativ hüquqi sənədin hazırlanması; aqrar siyasətdə təklifyönümlülüyün (istehsal) tələbyönümlüləklə (bazar) uzlaşdırılması və ümumilikdə bu siyasətin “dəyər zənciri” yavaşması əsasında təkmilləşdirilməsi; fermer tərəfdaşlığının və kənd təsərrüfatında kooperasiyanın, o cümlədən aqrar-sənaye inteqrasiyasının təşkili.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 03 aprel 2015-ci il tarixli 1160 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2015-ci ilin Azərbaycan Respublikasında “Kənd təsərrüfatı ili” elan edilməsi haqqında tədbirlər planı”.
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyun 2016-cı il tarixli “Heyvandarlığın maddi-texniki təchizatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Sərəncamı.
3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 01 iyul 2016-cı il tarixli “Əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına və əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında” Sərəncamı.
4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 04 iyul 2016-cı il tarixli “Toxumçuluğun inkişaf etdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Sərəncamı.
5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 05 oktyabr 2016-cı il tarixli “Azərbaycan Respublikasında tütünçülüyn inkişaf etdirilməsinə dövlət dəstəyi haqqında” Sərəncamı.
6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 sentyabr 2016-cı il tarixli Azərbaycan Respublikasında pambıqçılığın inkişafına dövlət dəstəyi haqqında” Sərəncamı.
7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 noyabr 2016-cı il tarixli İpəkçiliyin və fındıqçılığın inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Sərəncamı.
8. Quliyev E.A. Aqrar iqtisadiyyat. Bakı, 2015.
9. Əliyev Q.İ. İnvestisiyanın maliyyələşdirilməsi və kreditləşməsi. Bakı, 2008.
10. Əliyev T.N., Babayev L. Regional innovasiya sisteminin təşkili və idarə edilməsi. Bakı, 2013.
11. Əhmədov G.Ə. Kənd təsərrüfatında innovasiyaların tətbiqi istiqamətləri. Bakı, 2010.
12. Məmmədov Q. Azərbaycanda Heydər Əliyevin aqrar siyasəti. Bakı, 2013.



13. Tağıyev A.H., Səfərov Q.Ə. İnnovasiya layihələrinin menecmenti. Bakı, 2013.
14. Hüseynova A.D. Azərbaycanada innovasiya potensialının təşkili. Bakı, 2013.
15. Abbasov V.H. Aqrar sahədə iqtisadi tənzimlənmənin aktual problemləri. Bakı, 2012.
16. www.stat.gov.az
17. www.agro.gov.az
18. www.agrocredit.gov.az

Куфия Али-Гейдар Гейдарова

Особенности инновационной политики в аграрном секторе

Резюме

Статья посвящена инновационной политике в области сельского хозяйства. В статье исследовано сущность инновационной политики, механизмы влияния реализации этой политики, современные источники финансирования сельскохозяйственного сектора, доступ к этим источникам в нашей стране, показаны причины препятствия развитию аграрного сектора. В статье также отражено государственная забота для развития и возрождения аграрного сектора, перечислены государственные программы в этой области. Проанализированы текущая ситуация, современные механизмы в финансировании аграрного сектора. Также представлен факторы необходимые для развития инновационной деятельности в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: инновационная политика, агролизинг, инновационные методы, источники финансирования, агрокредит

Kufiya Ali-Qeydar Heydarova

Features of innovation policy in the agricultural sector

Abstract

In article is dedicated innovation policy in agriculture sector. In this research analyzed the essence of innovation policy, the effective mechanisms of implementation to this policy, modern sources of funding, investigated the possibility these sources in our country, also were shown reasons which prevents development in the agricultural sector. In article also contains research about government care for development and revival in agricultural sector, listed the implementation of state programs in this area. In article analyzed the modern mechanism and current situation after funding to agricultural sector. Also represented necessary factors which helps to enlarge innovation activity in agricultural sector.

Key words: innovation policy, agricultural leasing, innovative methods, sources of funding, agrocredit

Elmi redaktor: i.f.d., dos. Y.Məmmədov

Daxil olub: 05.10. 2016.

Çapa qəbul olunub: 11.10.2016.

